

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
Φορμίωνος 83, Καισαριανή, τ.κ. 161 21. Τηλ. 210-7224123 fax.: 210-7223584
(Internet) <http://www.imkby.gr> - (e-mail) info@imkby.gr

Άριθμ. Πρωτ. Φ.1/3/243

Έν Καισαριανῇ τῇ 20ῃ Ἀπριλίου 2021

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 2 4 3η

Πρός

τούς Πανοσι(ολογι)ωτάτους καί Αἰδεσιμ(ολογι)ωτάτους

Πρεσβυτέρους

τούς Ἱεροκήρυκες καί τούς Ἐφημερίους

τούς Ἱερολογιωτάτους Διακόνους

καί τίς Ὀσιώτατες Μοναχές

τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας.

Ἀγαπητοί Πατέρες καί Ἀδελφοί

Χαίρετε ἐν Κυρίῳ

«Νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κόσμου» (Ἰωάννου ιβ΄ , 31)

Ὁ Κύριος πρὸ τοῦ Πάθους Του προανήγγειλε τὴν κρίση τοῦ κόσμου, δηλαδή τὴν καταδίκη τοῦ ἐπαναστατημένου κόσμου ἀπὸ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἡ ὁριστικὴ καταδίκη τῶν ἀποστατῶν βεβαίως θὰ συμβεῖ στὴν Δευτέρα Παρουσία τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ μ' αὐτὴ τὴν ἐνέργειά Του θὰ ἐξαφανίσει κάθε ἀντίθεον φρόνημα.

Ἡ ἀναμονὴ τῆς ἐπανόδου τοῦ Χριστοῦ ὡς Κριτοῦ τῶν ζωντανῶν καὶ τῶν νεκρῶν ἀποτελεῖ μέρος τοῦ χριστιανικοῦ Πιστεύω σύμφωνα μὲ τὸ ὁποῖο :κάθε ἄνθρωπος θὰ ἐμφανιστεῖ μπροστὰ Του γιὰ νὰ λογοδοτήσῃ γιὰ τίς πράξεις του. Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον ἡ Καινὴ Διαθήκη ἀντιλαμβάνεται αὐτὴ τὴν Κρίση πού γίνεται ἀπὸ τὸ Χριστό τὴν ἔσχατη ἡμέρα δέν κατανοεῖται παρὰ μόνο σέ σχέση μὲ τὴν προγενέστερη ἀνάπτυξη.

Α΄ . Στὴν Παλαιὰ Διαθήκη ἡ Κρίση τοῦ Θεοῦ ἦταν ἤδη ἓνα ἄρθρο πίστεως: ἡ ἱστορία παρουσίαζε πλῆθος συγκεκριμένα παραδείγματα αὐτῆς τῆς Κρίσεως, ἐνῶ ἡ ἐσχατολογία συνεπαγόταν μιά ἐντυπωσιακὴ πραγμάτωσή της. Στὰ ἐβραϊκὰ ἡ λέξη πού σημαίνει συνήθως «κρίνω», ἐπιδέχεται καὶ μιά εὐρύτερη ἔννοια τὸν ἡγέτη πού κυβερνᾷ ἓνα λαό¹. Τέτοιοι ἦταν οἱ Κυβερνήτες τῆς Καρχηδόνας, τέτοιοι εἶναι οἱ Κριτές τοῦ Ἰσραήλ, ἀπὸ τὴν κατάκτησή της ὡς τὴν ἐγκαθίδρυση τῆς

¹ Δανιήλ 9,12.

βασιλείας². Μιά από τις πιο σημαντικές αρμοδιότητες όλων των Κυβερνητών είναι ακριβώς ν' αποφασίζουν στίς διενέξεις ώστε ή δικαιοσύνη νά βασιλεύει στήν κοινωνία, νά έκφέρουν αποφάσεις πού προσδιορίζουν τό δίκαιο τοῦ καθενός καί, στήν ανάγκη τό ἀποκαθιστοῦν ἂν εἶχε παραβιαστεῖ, καταδικάζοντας τόν παραβάτη. Αὐτή ή δικαστική δραστηριότητα, ἀσκεῖται ἀπό τό Μωυσή καί τοὺς Πρεσβυτέρους πού τόν βοηθοῦν³, ἀπό τό Σαμουήλ⁴, ἀπό τοὺς βασιλεῖς⁵, ἀπό τοὺς τοπικούς δικαστές καί ιδιαίτερα ἀπό τοὺς ἱερεῖς⁶. Στήν πράξη, παρά τοὺς κανόνες τῆς νομοθεσίας, δέν εἶναι πάντα κατορθωτό νά διορθωθοῦν οἱ ἀδικίες, νά γίνουν σεβαστά τά δικαιώματα τοῦ καθενός, νά τηρηθεῖ μέ ἀκρίβεια ή δικαιοσύνη. Αὐτό ὅμως παραμένει τό ἰδανικό πού δέ λείπει ποτέ ἀπό τήν εἰκόνα στίς περιγραφές τοῦ Βασιλιᾶ Μεσσία⁷ καί στίς ἐμφανίσεις τοῦ ἐσχατολογικοῦ λαοῦ⁸. Οἱ ἱεροί συγγραφεῖς ἐμπνέονται ἀπό αὐτή τήν ἀνθρώπινη ἐμπειρία, ὅταν μιλοῦν γιά τήν Κρίση τοῦ Θεοῦ.

I. Οἱ κρίσεις τοῦ Θεοῦ στήν Ἱστορία

1. *Ἡ πίστη στήν Κρίση τοῦ Θεοῦ* εἶναι θεμελιακό στοιχεῖο, πού ποτέ δέν ἀμφισβητεῖται. Ὁ Κύριος κυβερνᾷ τόν κόσμο καί

² Εἶναι ή περίοδος ἀπό τό 1426 ἕως 1116π.Χ. Βλ. Κριτῶν β', 16.

³ Ἐξόδου ιη', 13-26.

⁴ Α' Βασιλειῶν ζ', 16-8, 3.

⁵ Β', Βασιλειῶν ιε' 5, 1-6 καί Γ', Βασιλειῶν γ', 16-28.

⁶ Δευτερονομίου ιστ', 18 ἐξ. ιζ', 8-13.

⁷ Ψαλμοῦ οα', 1 ἐξ. Ἡσαίου ια', 3 ἐξ. Ἱερεμίου κγ' 3, 5.

⁸ Ἡσαίου α', 17.26.

ιδιαίτερα τούς ανθρώπους. Ὁ Λόγος Του προσδιορίζει τό δίκαιο καί καθορίζει τούς κανόνες τῆς δικαιοσύνης. «Δοκιμάζει νεφρούς καί καρδίας»⁹, γνωρίζοντας ἔτσι μέ τέλειο τρόπο τούς δικαίους καί τούς ἐνόχους. Ἐξάλλου, ἀφοῦ κυριαρχεῖ πάνω στά γεγονότα, δέ γίνεται νά παραλείπει νά τά διαμορφώνει ἔτσι ὥστε τελικά οἱ δίκαιοι νά γλιτώνουν τή δοκιμασία καί οἱ φαῦλοι νά τιμωροῦνται¹⁰. Σ' αὐτόν λοιπόν καταφεύγει κανεῖς αὐθόρμητα, ὡς στόν ὑπέρτατο δικαστή καί στόν ἐπανορθωτή τῶν ἀδικιῶν¹¹, Αὐτός εἶναι πράγματι ὁ οὐσιαστικός σκοπός τοῦ λειτουργήματος τοῦ ὑπέρτατου κριτῆ. Ὅταν τοῦ ἀναθέτει κανεῖς μιά υπόθεση, ἐπικαλούμενος τήν ἐκδίκησή του, εἶναι περισσότερο γιά τήν ἀποκατασταθεῖ τό παραβιασμένο δίκαιο παρά ἀπό διάθεση ἐκδικητική. Οἱ Ψαλμοί ἀπηχοῦν τίς ἐπικλήσεις πού τοῦ ἀπευθύνουν οἱ καταδιωγμένοι δίκαιοι¹². Ἄλλοτε τόν δοξάζουν γιατί κρίνει ὁλόκληρη τή γῆ¹³, ἄλλοτε πάλι τόν ἱκετεύουν νά ἐνεργήσει ὥστε νά ἀντιμετωπιστοῦν οἱ ἀδικίες τῶν ἀνθρώπων κριτῶν¹⁴.

2. Ἡ ἱστορική ἐμπειρία προσφέρει ἐξάλλου στούς πιστούς συγκεκριμένα παραδείγματα αὐτῆς τῆς θεϊκῆς Κρίσεως, στήν ὁποία ὑπόκεινται ὅλοι οἱ ἄνθρωποι καί ὅλοι οἱ λαοί, Στήν ἔξοδο,

⁹ Ἱερεμίου ια', 20 καί ιζ', 10.

¹⁰ Βλ. Γενέσεως ιη', 23 ἔξ.

¹¹ Γενέσεως ιστ', 5 καί λα', 49. Α' Βασιλειῶν κδ', 4, 16 καί Ἱερεμίου ια', 20.

¹² Ψαλμοῦ θ', 20 καί κε', 1. λδ', 1, 24. νβ', 1.

¹³ Α' Βασιλειῶν β', 10, Ψαλμοῦ ξστ', 5.

¹⁴ Ψαλμός πα'.

ὁ Θεός «ἔκρινεν Αἴγυπτον», δηλ. τιμώρησε τὸ δυνάστη τοῦ Ἰσραήλ. τὸν ὁποῖον ἤθελε νὰ ἀπελευθερώσει¹⁵. Οἱ τιμωρίες τοῦ Ἰσραήλ στήν ἔρημο, φανερά σημεῖα τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ, ἀποτελοῦν ὅλες δικαστικές ἀποφάσεις ἐνάντια στόν ἄπιστο λαό. Ἡ ἐξόντωση τῶν Χαναναίων κατὰ τήν κατάκτηση ἀποτελεῖ ἓνα ἀκόμη παράδειγμα, πού δείχνει ταυτόχρονα τήν αὐστηρότητα καί τή μετριοπάθεια τῶν κρίσεων τοῦ Θεοῦ¹⁶. Κι ἂν κανεῖς ἀναφερθεῖ στό παρελθόν, θά βρεῖ μιά ἀπόφαση τοῦ Θεοῦ-Κριτῆ γιά κάθε συμφορά πού πλήττει τήν ἔνοχη ἀνθρωπότητα: στήν καταστροφή τῶν Σοδόμων¹⁷, στόν Κατακλυσμό¹⁸, στό προπατορικό ἀμάρτημα¹⁹. Ἡ Κρίση τοῦ Θεοῦ ἀποτελεῖ λοιπόν μιά μόνιμη ἀπειλή γιά τούς ἀνθρώπους, ὅχι ἐπέκεινα τῆς ἱστορίας, ἀλλά μέσα σ' αὐτήν. Κανένας ἀμαρτωλός δέ θά μποροῦσε νὰ τῆς ξεφύγει.

II. Ἡ ἐσχατολογική κρίση

1. Ἡ ὑπενθύμιση τῆς ἀπειλητικῆς Κρίσεως, ἡ ἀναγγελία τῆς ἐπικείμενης πραγματοποιήσεώς της, ἀποτελοῦν μέρος τῶν οὐσιαστικῶν προφητικῶν θεμάτων. Ὁ Θεός βρίσκεται σέ ἀντιδικία μέ τὸ λαό Του: τὸν προσάγει στό δικαστήριό Του,

¹⁵ Γενέσεως ιε', 14. Σοφία Σολομώντος ια', 10.

¹⁶ Σοφία Σολομώντος ιβ', 10-22.

¹⁷ Γενέσεως ιη', 20 καί ιθ', 13.

¹⁸ Γενέσεως στ', 13.

¹⁹ Γενέσεως γ', 14-19.

βγάζει έτυμηγορία καί έτοιμάζεται νά τήν έκτελέσει²⁰. Ή ιδέα ένυπάρχει ό όλες τίς προρρήσεις τιμωρίας²¹. Από τήν έποχή τοῦ Ἀμώς, μεταλλάσσει τήν άναμονή τῆς Ήμέρας τοῦ Γιαχβέ σέ έφιαλτική προοπτική²². Ο Ἰσραήλ, ἡ άπιστη σύζυγος, θά κριθεῖ σύμφωνα μέ τό δίκαιο πού εφαρμόζεται στίς περιπτώσεις μοιχείας²³. Τά τέκνα του θά κριθοῦν σύμφωνα μέ τή συμπεριφορά καί τά έργα τους²⁴. Άν αὐτή ἡ προοπτική τοῦ μέλλοντος φαίνεται σκοτεινή, δέν πρέπει μολαταῦτα νά λησμονεῖ κανεῖς ό Θεός, πραγματώνοντας τήν κρίση του, θά ξεχωρίσει τήν υπόθεση τῶν δικαίων από τήν υπόθεση τῶν ένόχων: τιμωρεῖ τοὺς δεύτερους μόνο καί μόνο γιά νά άπελευθερώσει καλύτερα τοὺς πρώτους²⁵. Μέσα στό λαό του λοιπόν, ένα Ὑπόλειμμα δικαίων θά ξεφύγει από τήν Κρίση. Οἱ άποφάσεις του άλλωστε δέν άφοροῦν μόνο τόν Ἰσραήλ: όλοι οἱ λαοί υπόκεινται ό αὐτές, όπως τό βεβαιώνει ἤδη ό Ἀμώς μ ένα αὐστηρά δικαστικό ὕφος²⁶, πού ξαναβρίσκεται άκόμη καί στόν Ἰεζεκιήλ²⁷. Ο Ἰερεμίας σκιαγραφεῖ μιá γενική εἰκόνα αὐτῆς τῆς Κρίσεως τῶν έθνῶν²⁸. Πίσω από τήν άναγγελία αὐτῶν τῶν μελλοντικῶν συμφορῶν, πρέπει νά δεῖ κανεῖς τήν άναμονή ιστορικῶν γεγονότων πού θά έπισημάνουν, στό έμπειρικό

²⁰ Ἡσαΐου γ', 13 έξ.

²¹ Βλ. Ἡσαΐου α', 24 έξ. καί ε', 5 έξ.

²² Ἀμώς ε', 18 έξ.

²³ Ἰεζεκιήλ ιστ', 38 καί κγ', 24.

²⁴ Ἰεζεκιήλ λστ', 19.

²⁵ Ἰεζεκιήλ λδ', 17-22.

²⁶ Ἀμώς α', 3-2,3.

²⁷ Ἰεζεκιήλ κε', 1-17.

²⁸ Ἰερεμίου κε', 10-38.

ἐπίπεδο, τήν ἀποστροφή τοῦ Θεοῦ γιά τήν ἀνθρώπινη ἁμαρτία. Ἡ πρώτη ἀνάμεσα ὁ αὐτές τίς συμφορές θά εἶναι ἡ καταστροφή τῆς Ἱερουσαλήμ καί ἡ διασπορά τοῦ Ἰσραήλ.

2. Στούς μετά τήν ἐξορία Προφῆτες, τῶν ὁποίων οἱ ἐκφραστικοί τρόποι ἐξελίσσονται μέ κατεύθυνση πρὸς τά ἀποκαλυπτικά κείμενα, ἡ ἐπὶ κλήση μιᾶς τελικῆς Κρίσεως, πού θά περιλαμβάνει τοὺς ἁμαρτωλοὺς ὁλόκληρου τοῦ κόσμου καί ὅλες τίς ἐχθρικές πρὸς τὸ Θεό καί τὸ λαό του τάξεις, ἀποτελεῖ τὸ ὑποχρεωτικό προοίμιο τῶν προφητειῶν τῆς σωτηρίας. Ὁ Θεός θά κρίνει τὸν κόσμο μέ τὴ φωτιά²⁹. Θά συναθροίσει τά ἔθνη στὴν κοιλάδα τοῦ Ἰωσαφάτ («Θεός-Κριτής»): τότε θά γίνει ὁ ἐσχατολογικὸς θερισμὸς καί ὁ τρύγος³⁰. Τὸ βιβλίο τοῦ Δανιήλ περιγράφει μέ ἐφιαλτικές εἰκόνες αὐτὴ τὴν Κρίση, πού θά τερματίσει τὴ διάρκεια τοῦ χρόνου καί θά ἐγκαινιάσει τὴν αἰώνια βασιλεία τοῦ Υἱοῦ τοῦ Ἀνθρώπου³¹. Ἡ ἐσχατολογία καταλήγει ἔτσι πέρα ἀπὸ τὴ γῆ καί τὴν ἱστορία. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καί στό βιβλίο τῆς Σοφίας Σολομῶντος, ὅπου βλέπει κανεὶς τοὺς δικαίους καί τοὺς ἀσεβεῖς νά παρουσιάζονται μαζί γιὰ νά λογοδοτήσουν³². Μόνο οἱ ἁμαρτωλοὶ θά πρέπει νά τρέμουν τότε, γιατί οἱ δίκαιοι θά προστατευτοῦν ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸ Θεό³³, οἱ ἅγιοι τοῦ Ὑψίστου θά πάρουν μέρος στὴ βασιλεία τοῦ Υἱοῦ τοῦ

²⁹ Ἡσαΐου ξστ', 16.

³⁰ Ἰωήλ δ', 12 ἐξ.

³¹ Δανιήλ ζ', 9-12,26.

³² Σοφία Σολομῶντος δ', 20-5,23.

³³ Σοφία Σολομῶντος δ', 15 ἐξ. Βλ. γ,1-9.

Ἀνθρώπου³⁴. Ἐτσι, ἡ ἀπόφαση τοῦ Θεοῦ ἐνάντια στήν ἀμαρτωλή ἀνθρωπότητα δένπραγματῶνεται μόνο σέ ἰδιαίτερες κρίσεις πού ἀφοροῦν ἄτομα καί ἔθνη στήν πορεία τῆς ἱστορίας. Θά καταλήξει σέ μιά τελική ἀναμέτρηση πού θά ἀποτελέσει τήν κατ' ἐξοχήν Κρίση, ὅταν θά φθάσει ἡ Ἡμέρα τοῦ Γιαχβέ.

3. Θά πρέπει νά ἔχει κανεῖς πάντοτε ὑπόψη του αὐτή τήν προφητική προοπτική ὅταν διαβάζει τούς *μετά τήν ἐξορία ψαλμούς*. Ἡ προσφυγή στό Θεό-Κριτή φαίνεται ἐκεῖ ἀρκετές φορές σάν μιά ἔνσταση, προορισμένη νά ἐπισπεύσει τήν ὥρα τῆς τελικῆς Κρίσεως: *«ὕψώθητι ὁ κρίνων τήν γῆν, ἀπόδος ἀνταπόδοσιν τοῖς ὑπερηφάνοις!»*³⁵. Ψάλλεται προκαταβολικά ἡ δόξα τῶν ἐπίσημων αὐτῶν συναθροίσεων³⁶, μέ τή βεβαιότητα ὅτι ὁ Θεός θά δώσει τελικά δίκιο στούς φτωχοῦς του πού ὑποφέρουν³⁷. Ἐτσι ἡ Κρίση ἀναμένεται μέ ἐλπίδα ἀπό τούς καταπιεσμένους, θύματα τῶν ἀσεβῶν, καί ἀπό τόν Ἰσραήλ, σκλάβο τῶν εἰδωλολατρῶν. Παρ' ὅλα αὐτά παραμένει μιά ἐπίφοβη πιθανότητα: *«καί μὴ εἰσέλθης εἰς κρίσιν μετὰ τοῦ δούλου σου, ὅτι οὐ δικαιωθήσεται ἐνώπιόν σου πᾶς ζῶν»*³⁸. Κάθε ἄνθρωπος εἶναι ἀμαρτωλός, καί πῶς νά φανταστεῖ κανεῖς χωρίς φρίκη τήν ἀναμέτρηση τοῦ ἀμαρτωλοῦ μέ τό Θεό; Ποιός θά μπορέσει νά

³⁴ Δανιήλ ζ', 27.

³⁵ Ψαλμοῦ κ' γ', 2.

³⁶ Ψαλμοῦ οδ', 2-11. κ' δ', 12 ἐξ. κ' ε', 7 ἐξ.

³⁷ Ψαλμοῦ ργθ', 13 ἐξ.

³⁸ Ψαλμοῦ ρμβ', 2.

ξεφύγει από τήν Κρίση, χωρίς μιά ενέργεια τῆς εὐσπλαχνίας τοῦ Θεοῦ;

* * * * *

Β . Τό θέμα τῆς Κρίσεως ἀναπτύσσεται καί διευκρινίζεται στήν Καινή Διαθήκη.

Στόν Ἰουδαϊσμό τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰησοῦ, ἡ ἀναμονή τῆς Κρίσεως τοῦ Θεοῦ, στήν ἐσχατολογική ἔννοια τοῦ ὅρου, ἦταν γενική, μολονότι ἡ συγκεκριμένη τῆς παρουσίαση δέν ὑπῆρξε καθόλου ἐνιαία καί συνεπής. Στά πρόθυρα τοῦ Εὐαγγελίου ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής τήν ἐπικαλεῖται, ὅταν ἀπειλεῖ τούς ἀκροατές του μέ τή μελλοντική ὀργή καί τούς πιέζει νά δεχτοῦν τό βάπτισμά του ὡς σημεῖο μετανοίας³⁹. Τό κήρυγμα τοῦ Ἰησοῦ καί κατόπι τῶν Ἀποστόλων, μολονότι συνδέεται στενά μέ ὅσα κήρυξε ὁ Ἰωάννης, τροποποιεῖ σημαντικά τά δεδομένα τους, ἀφοῦ ἀπό τή στιγμή πού ὁ Ἰησοῦς ἐμφανίζεται στόν κόσμον, ἐγκαινιάζονται οἱ ἔσχατοι καιροί: ἤδη πραγματώνεται ἡ ἐσχατολογική Κρίση, ὅσο κι ἂν θά πρέπει νά ἀναμένεται ἡ ἐνδοξη ἐπιστροφή τοῦ Χριστοῦ γιά νά ἐκπληρωθεῖ τέλεια.

Ι. Ἡ κρίση μέσα στά Εὐαγγέλια

1. *Στά Συνοπτικά*, τό κήρυγμα τοῦ Ἰησοῦ ἀναφέρεται συχνά στήν Κρίση τῆς ἔσχατης ἡμέρας. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι θά πρέπει

³⁹ Ματθαίου γ', 7-12 πρλ.

τότε νά λογοδοτήσουν⁴⁰. Μιά αύστηρή καταδίκη περιμένει τούς ύποκριτές γραμματεῖς⁴¹, τίς πόλεις τῆς λίμνης πού δέν ἔδωσαν προσοχή στό κήρυγμα τοῦ Ἰησοῦ⁴², τήν ἄπιστη γενιά πού δέ μετάνιωσε στό ἄκουσμά του⁴³, τίς πόλεις πού δέ θά δεχτοῦν τούς ἀπεσταλμένους του⁴⁴. Ἡ κρίση τῶν Σοδόμων καί τῆς Γομόρρας δέ θά εἶναι τίποτα μπροστά στή δική τους κρίση⁴⁵: θά ὑποστοῦν τήν Κρίση πού καταδικάζει στή Γέεννα⁴⁶. Αὐτές οἱ διδασκαλίες, ὅλο ἀπειλές, τονίζουν τό βασικό κριτήριο τῆς θεϊκῆς Κρίσεως : τή στάση πού τήρησαν οἱ ἄνθρωποι ἀπέναντι στό Εὐαγγέλιο. Ἡ συμπεριφορά ἀπέναντι στόν πλησίον θά ὑπολογιστεῖ ἐπίσης: σύμφωνα μέ τό μωσαϊκό Νόμο, κάθε ἀνθρωποκτόνος ἔπρεπε νά παραδοθεῖ στήν ἀνθρώπινη κρίση. Σύμφωνα μέ τόν εὐαγγελικό Νόμο, δέ χρειάζεται καί τόσο γιά νά παραδοθεῖ κανεῖς στή Γέεννα⁴⁷! Θά πρέπει νά λογοδοτήσει κανεῖς γιά κάθε συκοφαντία⁴⁸. Ὁ καθένας θά κριθεῖ σύμφωνα μέ τό μέτρο πού θά ἔχει ἐφαρμόσει γιά τόν πλησίον του⁴⁹. Καί ἡ εἰκόνα αὐτῶν τῶν ἐπίσημων συνεδριάσεων, ὅπου ὁ Υἱός τοῦ Ἀνθρώπου θά ἔχει τό ρόλο τοῦ δικαστῆ⁵⁰, δείχνει τούς ἀνθρώπους νά γίνονται δεκτοί στή Βασιλεία ἢ νά καταδικάζονται στήν αἰώνια τιμωρία, ἀνάλογα

⁴⁰ Βλ. Ματθαίου κε', 14-30.

⁴¹ Μάρκου ιβ', 40 πρλ.

⁴² Ματθαίου ια', 20-24.

⁴³ Ματθαίου ιβ', 30-42.

⁴⁴ Ματθαίου ι', 14 ἐξ.

⁴⁵ Ματθαίου ι', 23 ἐξ.

⁴⁶ Ματθαίου κγ', 33.

⁴⁷ Ματθαίου ε', 21 ἐξ.

⁴⁸ Ματθαίου ιβ', 36.

⁴⁹ Ματθαίου ζ', 1-5.

⁵⁰ Ματθαίου κε', 31-46.

μέ την αγάπη ἢ την ἀδιαφορία πού θά ἔχουν δείξει στους ἄλλους.

Ὑπάρχει ὅμως ἓνα ἔγκλημα πού, περισσότερο ἀπό ὅλα τά ἄλλα, ἐπισύρει τή θεϊκή Κρίση. Εἶναι αὐτό διά τοῦ ὁποίου ἡ ἀνθρώπινη ἀπιστία ἔφθασε στό ἀποκορύφωμα τῆς κακίας της σέ μιὰ παρωδία νόμιμης κρίσεως: ἡ δίκη καί ἡ καταδίκη σέ θάνατο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ⁵¹. Στή διάρκεια αὐτῆς τῆς ἄδικης κρίσεως, ὁ Ἰησοῦς ἐμπιστεύεται τόν ἑαυτό του ὃ ἑκεῖνον πού κρίνει δίκαια⁵². Γι' αὐτό, ἀνασταίνοντάς τον, ὁ Θεός τόν ἀποκατέστησε στά δικαιώματά του. Ἡ ἐκτέλεση ὅμως μιᾶς (τόσο ἄδικης ἐτυμηγορίας ἐπέσυρε, σέ ἀντάλλαγμα, μιὰ ἀπόφαση τοῦ Θεοῦ ἐνάντια στήν ἔνοχη ἀνθρωπότητα. Εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι τό πλαίσιο, ὅπου τό εὐαγγέλιο τοῦ Ματθαίου τοποθετεῖ τό θάνατο τοῦ Ἰησοῦ, συμπίπτει μέ τό παραδοσιακό σκηνικό τῆς Κρίσεως στήν ἐσχατολογία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης⁵³. Ὁ θάνατος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι λοιπόν ἡ στιγμή ὅπου κρίνεται ὁ κόσμος. Ἡ μετέπειτα ἱστορία, ὡς τήν ἔσχατη Ἡμέρα, θά καθιστᾷ ἀπλῶς σαφὴ αὐτή τήν καταδίκη. Σύμφωνα μέ τή μαρτυρία τοῦ ἴδιου τοῦ Ἰησοῦ, ἡ καταδίκη αὐτή θά ἀφορᾷ πρῶτα «τοὺς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ», τοὺς πρῶτους ἐνόχους⁵⁴. Αὐτό ὅμως θά εἶναι μόνο «προοίμιο καί σημεῖο, πού θά ἀναγγεῖλει τήν τελικὴ ἐπάνοδο τοῦ Υἱοῦ τοῦ Ἀνθρώπου, κριτῇ τῆς μεγάλης Ἡμέρας⁵⁵. Ὁ κατάδικος τοῦ

⁵¹ Μάρκου ιδ', 63 πρλ. Βλ. Λουκᾶ κδ', 20. Πράξεων ιγ', 28.

⁵² Α' Πέτρου β', 23.

⁵³ Ματθαίους κζ', 45.51 ἐξ.

⁵⁴ Ματθαίου κδ', 15 ἐξ πρλ.

⁵⁵ Ματθαίου κδ', 29 ἐξ.

Πάθους, θύμα τῆς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου, θά ἐπιβάλει τότε στόν ἁμαρτωλό κόσμο μιά ἐντυπωσιακή καταδίκη.

2. Τό εὐαγγέλιο τοῦ Ἰωάννη ἀναπτύσσει αὐτή τή θεολογία, ἐπιμένοντας πάνω στήν ἐπικαιρότητα τῆς Κρίσεως μέσα στήν καρδιά τῆς ἱστορίας, ἤδη ἀπό τήν ἐποχή τοῦ Ἰησοῦ. Δέν ἀγνοεῖ ὅτι ὁ Ἰησοῦς, ὡς Υἱός τοῦ Ἀνθρώπου, ὀρίστηκε ἀπό τόν Πατέρα Κριτής τῆς ἔσχατης Ἡμέρας⁵⁶. Στήν πραγματικότητα ὅμως, ἡ Κρίση πραγματώνεται ἀπό τή στιγμή πού ὁ Πατέρας στέλνει τόν Υἱό του στόν κόσμο. Δέν τόν στέλνει γιά νά κρίνει τόν κόσμο: ἀντίθετα ἔρχεται γιά νά τόν σώσει⁵⁷. Σύμφωνα ὅμως μέ τή στάση πού ὁ καθένας τηρεῖ ἀπέναντί του, ἡ Κρίση γίνεται ἄμεση: ὅποιος πιστεύει δέ θά κριθεῖ, ὅποιος δέν πιστεύει ἔχει ἤδη κριθεῖ γιατί ἀρνήθηκε τό Φῶς⁵⁸. Ἡ κρίση εἶναι λοιπόν περισσότερο μιά ἀποκάλυψη τοῦ μυστικοῦ τῆς καρδιάς τοῦ ἀνθρώπου παρά μιά θεϊκή ἐτυμηγορία. Αὐτοί πού τά ἔργα τους εἶναι πονηρά προτιμοῦν τά σκότη ἀπό τό φῶς⁵⁹, καί ὁ Θεός δέν ἔχει παρά νά ἐγκαταλείψει στήν τύφλωσή τους αὐτούς τούς αὐτοϊκανοποιημένους ἀνθρώπους, πού καυχιοῦνται ὅτι βλέπουν καθαρά. Στούς ἄλλους ὅμως, ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς νά γιατρέψει τά μάτια τους⁶⁰ ὥστε, «πράττοντας τήν ἀλήθεια», νά ἔρθουν στό

⁵⁶ Ἰωάννου ε', 26-30.

⁵⁷ Ἰωάννου γ', 17. Βλ. η', 15 ἐξ.

⁵⁸ Ματθαίου γ', 18 ἐξ.

⁵⁹ Ματθαίου γ', 19 ἐξ.

⁶⁰ Ματθαίου θ', 39.

Φῶς⁶¹. Ἡ τελική Κρίση δέ θά κάνει τίποτε ἄλλο παρά νά φέρει στό φῶς αὐτό τό διαχωρισμό πού γίνεται ἀπό τώρα μυστικά στίς καρδιές. Καί ὁ Ἰωάννης ἐπίσης ἀποδίδει ἰδιαίτερη σημασία στή δίκη καί στό θάνατο τοῦ Ἰησοῦ. Στό εὐαγγέλιό του ἡ δίκη διαρκεῖ ὅσο καί ἡ ἴδια ἡ διακονία, καί ὁ Ἰησοῦς προσπαθεῖ μάταια νά ὀδηγήσει τούς Ἰουδαίους, τούς ὑποταγμένους στό Διάβολο καί στό φαῦλο κόσμο, νά κρίνουν μέ δικαιοσύνη⁶². Τό γεγονός εἶναι ὅτι θά παραδοθεῖ στόν Πιλάτο γιά νά καταδικαστεῖ σέ θάνατο⁶³. Ἀλλά ὁ θάνατος τοῦ Ἰησοῦ θά σημάνει τήν Κρίση τοῦ κόσμου καί τήν ἥττα τοῦ Διαβόλου⁶⁴, σάν νά ἦταν ἡ ὕψωσή του στό σταυρό μιά ἐκ τῶν προτέρων πραγματοποίηση κατά κάποιο τρόπο τῆς ἐνδοξης ἐπανόδου του ὡς Υἱοῦ τοῦ Ἀνθρώπου. Ἀπ' αὐτή τή στιγμή θά μπορέσει νά στείλει τό Πνεῦμα στούς δικούς του: ὁ Παράκλητος μόνιμα θά ἐπιτιμᾷ τόν κόσμο ἐπιβεβαιώνοντας ὅτι ὁ Ἀρχοντάς του ἔχει ἤδη κριθεῖ, δηλ. καταδικαστεῖ⁶⁵. Αὐτός εἶναι ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖο πραγματώνεται ἡ ἐσχατολογική Κρίση πού ἀνάγγειλαν οἱ προφῆτες: ἀπό τόν καιρό τοῦ Χριστοῦ, εἶναι πιά γεγονός δεδομένο, πάντοτε παρόν, τοῦ ὁποῖου περιμένει κανεῖς μόνο τήν τελική ὁλοκλήρωση.

II. Ἡ κρίση στό ἀποστολικό κήρυγμα

⁶¹ Ματθαίου γ', 21.

⁶² Ματθαίου ζ', 24.

⁶³ Ματθαίου ιθ', 12-16.

⁶⁴ Ματθαίου ιβ', 31.

⁶⁵ Ματθαίου ιστ', 8.11)

1. Από τούς λόγους τῶν Πράξεων ὡς τήν Ἀποκάλυψη, ὅλοι οἱ μάρτυρες τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος παραχωροῦν σημαντική θέση στήν ἀναγγελία τῆς Κρίσεως πού καλεῖ στή μετάνοια: ὁ Θεός ἔχει ὀρίσει τήν Ἡμέρα πού θά κρίνει δίκαια τήν οἰκουμένη διά τοῦ Χριστοῦ, πού τόν ἀνάστησε ἀπό τούς νεκρούς⁶⁶. Ἀκόμα καί μετά τή μεταστροφή, ἡ συγκεκριμένη ἀμεσότητα αὐτῆς τῆς Κρίσεως⁶⁷ ὑπαγορεύει τή στάση πού ἀρμόζει νά πάρει κανείς, γιατί ἡ Κρίση θά ἀρχίσει ἀπό τόν οἶκο τοῦ Θεοῦ πρὶν νά ἐπεκταθεῖ στούς ἀσεβεῖς⁶⁸, καί ὁ Θεός θά κρίνει τόν καθένα ἀνάλογα μέ τά ἔργα του, χωρίς προσωποληψία⁶⁹. Ἐπίφοβη προοπτική, πού θά πρέπει νά προξενεῖ τρόμο στούς ἀτίθασους⁷⁰. Σ' αὐτή τήν αὐστηρή κρίση θά ὑποβληθοῦν οἱ πόρνοι καί οἱ μοιχοί⁷¹ ὅλοι ὅσοι θά ἔχουν ἀρνηθεῖ νά πιστέψουν καί θά ἔχουν διαλέξει τό κακό⁷², οἱ ἀσεβεῖς, οἱ Ψευδοδιδάσκαλοι, ἀκόμα καί οἱ ἐπαναστατημένοι ἄγγελοι⁷³, οἱ φαῦλοι ἐπίσκοποι⁷⁴ καί οἱ ἄπιστες χῆρες πού δέν παραμένουν στή χηρεία τους⁷⁵. Αὐτή τήν ἡμέρα τῆς ὀργῆς θά ἀποκαλυφθεῖ ἡ δίκαιη Κρίση τοῦ Θεοῦ⁷⁶, πού θά εἶναι ἀδύνατο νά τήν ἀποφύγει κανείς⁷⁷, γιατί ὁ Θεός θά κρίνει ἀκόμα καί τίς πιό κρυφές πράξεις τῶν

⁶⁶ Πράξεων ιζ', 31. Βλ. κδ', 25. Α' Πέτρου δ', 5. Πρὸς Ἑβραίους στ', 2.

⁶⁷ Ἰακώβου ε', 9: «*ἰδοὺ ὁ κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν*».

⁶⁸ Α' Πέτρου δ', 17.

⁶⁹ Α' Πέτρου α', 17. Βλ. Πρὸς Ρωμαίους β', 6.

⁷⁰ Πρὸς Ἑβραίους ι', 27-31. Βλ. Πρὸς Ρωμαίους ιβ', 19.

⁷¹ Πρὸς Ἑβραίους ιγ', 4.

⁷² Πρὸς Θεσσαλονικεῖς Β', β', 12.

⁷³ Β' Πέτρου β', 4-10.

⁷⁴ Πρὸς Τιμόθεον Β', γ', 6.

⁷⁵ Πρὸς Τιμόθεον Β', ε', 12.

⁷⁶ Πρὸς Ρωμαίους β', 5.

⁷⁷ Πρὸς Ρωμαίους β', 3.

ἀνθρώπων⁷⁸. Ὁ Χριστός θά ἐκτελέσει τότε τά καθήκοντα τοῦ Κριτῆ τῶν ζώντων καί τῶν νεκρῶν⁷⁹. Ἡ Ἀποκάλυψη ἀπεικονίζει μέ τρόπο τρομακτικό αὐτές τίς τελικές συνεδριάσεις⁸⁰, πού προοίμιό τους στά πλαίσια τῆς ἱστορίας ἀποτελεῖ ἡ Κρίση τῆς Βαβυλώνας, τῆς ἐχθρᾶς τοῦ Θεοῦ Πόλεως⁸¹. Γιατί ὁ Θεός, ἀποδίδοντας δικαιοσύνη στίς αἰτήσεις τῶν μαρτύρων πού τοῦ ζητοῦσαν νά κρίνει τήν ὑπόθεσή τους⁸², θά ἐκδικηθεῖ τή Βαβυλώνα γιά τό αἷμα τῶν δούλων του⁸³. Τέλος στή συντέλεια τοῦ χρόνου, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι θά ὑποβληθοῦν στή δοκιμασία τῆς φωτιᾶς πού θά ἀποδείξει τήν ἀξία τῶν ἔργων τους⁸⁴. Ποιό θά εἶναι τότε τό κριτήριο αὐτῆς τῆς ἐξετάσεως; Ὁ Μωσαϊκός Νόμος, γιά ὅσους θά τόν ἐπικαλεστοῦν⁸⁵, ὁ Νόμος ὁ γραμμένος στή συνείδηση, γι αὐτούς πού δέ θά ἔχουν γνωρίσει παρά μόνο αὐτόν⁸⁶, ὁ Νόμος τῆς ἐλευθερίας, γιά ὅσους δέχτηκαν τό Εὐαγγέλιο⁸⁷. Ἀλίμονο ὅμως ὁ ὅποιον θά ἔχει κρίνει τόν πλησίον του⁸⁸: ὁ ἴδιος θά κριθεῖ σύμφωνα μέ τό μέτρο πού ἐφάρμοσε στους ἄλλους!⁸⁹

⁷⁸ Πρὸς Ρωμαίους β', 16. Πρὸς Κορινθίους Α', 8, 4.

⁷⁹ Πρὸς Τιμόθεον Β', 8', 1. Βλ. Πρὸς Ρωμαίους β', 16. Ἀποκαλύψεως ιθ', 11.

⁸⁰ Ἀποκαλύψεως κ', 12 ἐξ. Βλ. ια', 18, ιστ', 5.

⁸¹ Ἀποκαλύψεως ιδ', 8. ιζ', 1. ιη', 2-24.

⁸² Ἀποκαλύψεως στ', 9 ἐξ. καί ιη', 20.

⁸³ Ἀποκαλύψεως ιθ', 2.

⁸⁴ Πρὸς Κορινθίους Α', γ', 13. Β' Πέτρου γ', 7.

⁸⁵ Πρὸς Ρωμαίους β', 12.

⁸⁶ Πρὸς Ρωμαίους β', 14 ἐξ.

⁸⁷ Ἰακώβου β', 12.

⁸⁸ Πρὸς Ρωμαίους β', 1 ἐξ.

⁸⁹ Πρὸς Ρωμαίους ιδ', 10 ἐξ. Ἰακώβου β', 13. δ', 11 ἐξ. ε', 12.

2. Σ' αυτούς τούς πίνακες τῆς τελικῆς Κρίσεως, πρέπει νά ληφθεῖ ὑπόψη καί τό εἰκονικό στοιχεῖο. Τό πιό σημαντικό ὅμως ἐρώτημα εἶναι τό ἐξῆς: ἂν ἡ Κρίση εἶναι ὅπως τή λένε τά κείμενα, ποιός λοιπόν θά μπορέσει νά ξεφύγει ἀπ' αὐτήν, ποιός λοιπόν τότε θά σωθεῖ; Πράγματι, ἡ ὀργή τοῦ Θεοῦ ἀποκαλύπτεται μέσα στήν ἱστορία ἐνάντια ὁ ὁλόκληρη τήν ἀνθρωπότητα: ὅλοι εἶναι ἔνοχοι μπροστά του⁹⁰. Ἀπό τότε πού ἡ ἁμαρτία εἰσχώρησε στόν κόσμο ἀπό τό σφάλμα τοῦ πρωτοπλάστου, μιά καταδικαστική ἀπόφαση ἀπαγγέλθηκε γιά ὅλους τούς ἀνθρώπους⁹¹. Κανείς δὲ θά μποροῦσε νά τήν ἀποφύγει μέ τίς προσωπικές του ἀξιομισθίες. Ἀλλά ὅταν ὁ Ἰησοῦς πέθανε ἐξαιτίας τῶν ἁμαρτιῶν μας, αὐτός πού ἦταν ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ, καί ἦρθε «ἐν σαρκί», ὁ Θεός καταδίκασε τήν ἁμαρτία «ἐν σαρκί» γιά νά μᾶς ἀπαλλάξει ἀπό τά δεσμά της⁹². Τώρα λοιπόν ἀποκαλύπτεται ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ, ὅχι αὐτή πού τιμωρεῖ, ἀλλά ἐκείνη πού δικαιώνει καί σώζει⁹³. Ὅλοι ἄξιζαν τήν Κρίση του, ἀλλά ὅλοι δικαιώνονται χάρισμα μόνο ἂν πιστέψουν στόν Ἰησοῦ Χριστό⁹⁴. Γιά τούς πιστούς δὲν ὑπάρχει πιά καταδίκη⁹⁵: ὁ Θεός τούς δικαιώνει, ποιός λοιπόν θά μποροῦσε νά τούς καταδικάσει⁹⁶: Μέ τόν παλαιό Νόμο, ἡ διακονία τοῦ Μωυση ἦταν μιά διακονία καταδίκης, ἀλλά ἡ διακονία τῶν δούλων τοῦ Εὐαγγελίου εἶναι διακονία χάριτος⁹⁷

⁹⁰ Πρὸς Ρωμαίους γ', 10-20. Βλ α', 18.

⁹¹ Πρὸς Ρωμαίους ε', 16.18.

⁹² Πρὸς Ρωμαίους η', 3.

⁹³ Πρὸς Ρωμαίους γ', 21.

⁹⁴ Πρὸς Ρωμαίους γ', 3, 24 ἐξ.

⁹⁵ Πρὸς Ρωμαίους η', 1.

⁹⁶ Πρὸς Ρωμαίους η', 34.

⁹⁷ Πρὸς Κορινθίους Β', γ', 9.

καί καταλλαγῆς⁹⁸. Αὐτό εἶναι πού μᾶς παρέχει πλήρη ἀσφάλεια τήν ἡμέρα τῆς Κρίσεως⁹⁹: ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ γιά μᾶς ἐκδηλώθηκε ἤδη στό Χριστό, ὥστε νά μή φοβόμαστε πιά τίποτα. Ἡ φοβερή ἀπειλή τῆς Κρίσεως βαραίνει πιά μόνο πάνω στόν κόσμο τοῦ κακοῦ. Ὁ Ἰησοῦς ἦρθε γιά νά μᾶς γλιτώσει ἀπ' αὐτήν.

Μετὰ πατρικῶν εὐχῶν

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ Δανιήλ

⁹⁸Πρός Κορινθίους Β', ε', 19 ἐξ.

⁹⁹Α' Ἰωάννου δ', 17.